

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури
II етап
2023/2024 навчальний рік
7 клас

Українська мова

I. Склади і запиши есе *«Значення родинних традицій»* (обсяг – до 1,5 сторінки), використай дієслова різних способів, познач декілька таких дієслів хвилястою лінією. **13 балів**

II. Запиши речення, усунувши риси й дужки, за потреби встав замість крапок відповідні літери, знаки та розділові знаки. Виконай синтаксичний розбір речення (підкресли члени речення, надпиши над ними відомі тобі частини мови, дай характеристику всій конструкції). Випиши непоширене словосполучення і виконай його розбір.

Десь н..далеко в/у якомусь потоці ро(с/з)плітає..ся по камі..і вода
(М. Стельмах). **7 балів**

III. Відредагуй речення і запиши їх.

1. *Яка година?* 2. *Дід попросив онука прочитати свого листа.* 3. *Йти на зустріч з Олександром Гаврош.* 4. *Знатися в сучасній економіці.*

2 бали

IV. Виконай завдання, дотримуючись чіткості і лаконічності у висловленнях.

1. Спиши речення, виправивши допущені орфографічні помилки. Зроби фонетичний розбір підкресленого однією лінією слова

«Словникі України онлайн» — веб-сайт, який містить лексикографічну інформацію про слова української мови. Сайт росташований за адресою <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/> і є проектом українського мовноінформаційного фонду національної академії наук України. Сайт розроблений на основі CD-версії електронного видання Словники України.

2. Виконай морфологічний розбір слова *розроблений* з третього речення тексту попереднього завдання.

3. Познач рядок, у якому всі якісні прикметники, від яких **НЕ** можна утворити ступені порівняння:

А Глибокий, зелений, кучерявий

Б Живий, голий, лисий

В Червоний, довгий, молодий

Г Смачний, далекий, дорогий

Д Високий, низький, здоровий

3 бали

Усього 25 балів

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури

II етап

2023/2024 навчальний рік

7 клас

Українська література

I. Дай стислі пояснення (1 – 2 речення).

З погляду теоретика літератури...

1. Як називається група пісень, у яких відображено важливі суспільні явища, що хвилюють людей, їх настрої, думки, переживання, пов'язані з працею та діяльністю?

2 бали

З погляду дослідника художнього тексту...

2. Які художньо-виражальні засоби наявні у реченні «Великі злигодні градовою хмарою перейшли понад Руською землею»?

2 бали

З погляду ерудита...

3. Стисло опиши значення творчості Тараса Шевченка для українського народу.

2 бали

II. На основі особливостей художнього стилю пропонованого уривка визнач, з якого літературного твору його узято. Заповни паспорт твору:

Цю щасливу нагоду хотів він використати на те, щоб відшукати і визволити сестру. Він склав собі цілий план, як це зробити. Знав добре, що ..., певно, живий у полковника і що його знайдуть, як лише покаже їм дорогу. За це відкриття можна надіятися великої винагороди, а навіть свободи, а тоді вернеться разом із сестрою на Україну. Він і не думав про те, щоб без сестри вертатися, й вірив, що йому Бог pomoже сестру відшукати.

1. Назва, автор.

5. Тема, ідея.

2. Час написання.

6. Образи.

3. Жанр, літературний рід.

7. Особливості художньої мови

4. Присвята (якщо є).

7 балів

III. Напиши на основі змісту вивчених творів роздум «*Мрії про щасливе майбутнє українського народу*» (обсяг – до 1,5 сторінки).

12 балів

Усього 25 балів

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури
II етап
2023/2024 навчальний рік
8 клас

Українська мова

I. Склади і запиши есе «**Яким я уявляю своє майбутнє?**» (обсяг – до 2-х сторінок), використавши фразеологізми, познач їх хвилястою лінією.

13 балів

II. Запиши речення, усунувши дужки й ризики, за потреби встав замість крапок відповідні літери, знаки, розстав пропущені розділові знаки. Зроби синтаксичний розбір речення (підкресли члени речення, надпиши над ними частини мови, дай характеристику всій конструкції). Випиши поширене словосполучення і виконай його розбір.

Я бе(с/з)пощадній зброї с..міху бою(-ся/-сь) піддаватись і забувши давню гордіс..ть замість плакати с..міялась.

7 балів

III. Відредагуй речення і запиши їх.

1. **Міцні дубові коріння.** 2. **Іван Сила став найрекорднішим чемпіоном.**
3. **УНР увійшов в історію.** 4. **Від семидесяти до шістьохстах сторінок.**

2

бали

IV. Виконай завдання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.

1. Лексичної помилки **НЕМАЄ** в рядку:

А Несподіваний сюрприз

Б Подарувати презент

В Вільна вакансія

Г Узаконені права

Д Страшна потвора

2. Утвори словосполучення, дібравши до кожного слова, позначеного цифрою, потрібне за змістом слово, позначене буквою (за кожну правильно встановлену відповідність – 0,25 бала).

1. **відкрити**

А браму

2. **розкрити**

Б зошит

3. **відчинити**

В злочин

4. **розгорнути**

Г шатро

Д засідання

3. Поширеним є речення:

А Історія зіграла внічию.

Б Ясна місячна ніч.

В Бій тривав.

Г Був гарячий червневий день.

Виконай морфологічний розбір прикметника з останнього речення.

3 бали

Усього 25 балів

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури
II етап
2023/2024 навчальний рік
8 клас

Українська література

I. Дай стислі пояснення (1 – 2 речення).

З погляду теоретика літератури...

1. Укажи термін за його визначенням.

Народні ліро-епічні твори про важливі історичні події та конкретних історичних осіб - ...

2 бали

З погляду дослідника художнього тексту...

2. Визнач художньо-виражальні засоби у пропонованому фрагменті твору Тараса Шевченка.

Прилітайте ж, мої любі, // Тихими речами // Привітаю вас...

2 бали

З погляду ерудита...

3. Який музичний інструмент дав поет у руки Бертольдіві? Чому саме цей інструмент?

2 бали

II. Заповни паспорт твору.

*Маю я багатства стільки,
Що його й на тебе стане! »...*

*Бачиш ти — оця діброва,
Поле, небо, синє море —*

*То моє багатство-панство
І розкішне, і просторе.*

*При всьому сьому багатстві
Я щасливий завжди й вільний*

1. Назва твору, автор.

2. Час, обставини написання.

3. Літературний рід і жанр, присвята (якщо є).

4. Тема, мотиви твору, ідея.

5. Образи.

6. Строфа (особливості будови). Римо-ритмічні особливості мови твору.

7. Різноманіття художніх засобів у творі.

7 балів

III. Напиши на основі змісту вивчених творів роздум «**Образ борця за рідну землю у фольклорних та літературних творах**» (обсяг — до 2-х сторінок).

12 балів

Усього 25 балів

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури
II етап, 2023/2024 навчальний рік
9 клас

Українська мова

I. Напиши у публіцистичному стилі есе (обсяг – до 2-х сторінок) **«Цінності сучасного молодого українця»**, використавши ускладнені однорідними членами речення. Познач два – три такі речення хвилястою лінією.

13 балів

II. Запиши речення, розстав пропущені розділові знаки. Зроби повний синтаксичний розбір речення (підкресли члени речення, надпиши над ними частини мови, дай характеристику всій конструкції).

Місяць закоханий у ніч чарівну сяє щасливий і світить.

7 балів

III. Відредагуй речення і запиши їх.

1. Вказали, що частина козацтва були характерниками. 2. Саме головне в житті – пам'ятати про людяність. 3. Ліна Костенко є патріоткою України, вона відважна. 4. УПА увійшлї в історію як славна й трагічна сторінка.

2 бали

IV. Виконай завдання, дотримуючись чіткості та лаконічності у висловленнях.

1. Прикметники із суфіксом -ськ- утворюються від усіх іменників у рядку:

А Адвокат, Калуш, гагауз

Б Карпати, матрос, чех

В Узбек, Бахмач, латиш

Г Казах, черкес, Прага

Д Студент, інгуш, Париж

2. Із запропонованими словами склади і запиши речення.

Адресат, адресант; матеріальний, матеріалістичний; діалектний, діалектичний; хронометр, хронолог.

3. Виконай фонетичний аналіз слова **дзвіниця**.

4. У якому рядку всі прислівники з НЕ треба писати разом?

А Не/геніально, а бездарно; не/гучно; не/гаразд; не/ощадливо

Б Не/задовго; не/дружно; не/щодня; не/гайно

В Не/вперше; не/дарма; не/доречно; не/цілком

Г Не/щадно; не/спокійно; не/доцільно; не/боязко

5. Тире між підметом і присудком треба ставити в усіх реченнях, крім:

А Зернина то життя у сповитку.

Б Хата як писанка.

В Поезія це завжди неповторність.

Г Моя мати найвність тиха журба і добрість безмежна.

6. Увідповідни поняття та приклади їх.

1. *Пряма мова* *А Дідусь підтвердив, що на плесі завжди є качки.*
2. *Діалог* *Б «Мушу йти в полонину, Марічко», - сказав Іван.*
3. *Непряма мова* *В За словами О. Мельничука, «основною одиницею мовлення в усіх мовах є речення».*
4. *Цитата* *Г – Вставай! Годі спати. Треба вирішити, як нам жити далі.*
 - *Що? - Не второпав спросоння Марусик.*
 - *Ти як хочеш, а я думаю...**Д Дбайлива і добра мати-природа завітчала землю голубим рястом і вишневим та яблуневим цвітом, даруючи людям свято.*

З одного з речень випиши дієслово і зроби його морфологічний розбір.

3 бали
Усього 25 балів

9 клас

Українська література

I. Дай стислі пояснення (1 – 2 речення).

З погляду теоретика літератури...

1. Назви основні ознаки *бароко* як мистецького напрямку.

2 бали

З погляду дослідника художнього тексту...

2. Назви художні особливості збірки «Байки Харківські» Григорія Сковороди.

2 бали

З погляду ерудита...

3. Які риси української душі яскраво відтворено в народних піснях? Проілюструй прикладами.

2 бали

II. Заповни паспорт твору:

*Тоді найбільш нам допікає,
Коли зла доля однімає,
Що нам всього миліше єсть —
За милу все теряють готові,
Однак дорожче милой — честь.*

1. Назва твору, автор.
2. Літературний рід і жанр.
3. Тема, мотиви твору, ідея.
4. Образи, зображені в творі.
5. Особливості строфічної будови
6. Римо-ритмічні особливості мови твору.
7. Різноманіття художніх засобів у творі.

7 балів

III. Напиши на основі змісту вивчених творів роздум (обсяг – до 2-х сторінок)
«Чи не дивина, що один у багатстві бідний, а інший у бідності багатий?»

12 балів

Усього 25 балів

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури

II етап

2023/2024 навчальний рік

10 клас

Українська мова

I. Напиши твір-міркування (обсяг – до 2-х сторінок) *«Інтернет зближує чи накопичує самотність?»*. Для доведення власної думки сформулюй аргументи (не менше двох), наведи приклади з життя та з української літератури. У тексті використай щонайменше два складні речення з різними видами зв'язку. Познач ці речення хвилястою лінією.

13

балів

II. Запиши речення, уставивши (за потреби) замість крапок відповідні літери, знаки, розкривши дужки, знявши риси та розставивши пропущені розділові знаки. Побудуй структурну схему синтаксичної одиниці. Виконай повний синтаксичний розбір (підкресли члени речення, надпиши над кожним словом частину мови, дай загальну характеристику всій конструкції й компонентам як умовно простим реченням).

(У/в)продовж сторіч у/в народній вишивці знаходили відображе..я думки і/й/та настрої людини що її творила краса природи лю..ькі вірування, об..регова символіка речей позначених ві..ерунком голки з ниткою.

7 балів

III. Відредагуй речення і запиши їх.

1. Молоде покоління вже не хоче прислухатись до будь-яких слів, бо для них є цінністю щось конкретне, матеріальне. 2. Настав день, котрого чекали всі. 3. Шукаючи свій шлях, не забувайте, що він до тебе не прийде сам. 4. Застуда часто супроводжується почуттям головного болю.

2 бали

IV. Виконай завдання, дотримуючись чіткості та лаконічності у висловленнях.

1. Орфографічну помилку допущено у рядку:

А Багатий – багатство, брат – братський – братство

Б Завод – заводський, інтелігент – інтелігентський

В Люд – людство, пропагандист – пропагандиський

Г Студент – студентство, залісся – заліський

2. Допущено помилку у визначенні лексичного значення слова у рядку:

А Дефект – вада, хиба, недолік

Б Директива – настанова, вказівка, наказ

В Дистильовати – очищувати

Г Дистриб'ютор – розповсюджувач

Д Дискомфорт – зручні умови, вигоди

3. Помилку в написанні особових закінчень дієслів допущено в рядку:

А Біжать, течемо

Б Скачуть, шепочимо
В Бачать, булькаємо
Г Полють, кричимо
Д Поборють, варимо

4. Речення зі складним іменним присудком утвориться, якщо до фрагмента *Читати повільно та вдумливо* додати:

А можуть не всі
Б і водночас критично потребує часу
Г у сучасному світі стає рідкістю
Д не притаманно «кліповому поколінню»

5. Вставним словосполученням ускладнено речення (розділові знаки пропущено):

А За теорією Ч. Дарвіна було знято кілька цікавих науково-популярних фільмів.
Б За теорією Ч. Дарвіна тривалий час уважно сліdkували науковці в Кембриджі.
В За теорією Ч. Дарвіна головною рушійною силою еволюції є природничий добір.
Г За теорією Ч. Дарвіна з'явилися й інші пояснення чинників еволюції видів.

6. Складнопідрядне речення утвориться, якщо серед варіантів продовження речення *Спадала безмісячна ніч* обрати:

А якось журливо ставало на душі.
Б неначе занурюючи все в темряву.
В однак на танку ще точилася розмова.
Г так що все птаство затихло.
Д насувався лячний присмерк.

8

балів

Усього 30 балів

Українська література

I. Дай стислі пояснення (1 – 2 речення).

З погляду теоретика літератури...

1. Визнач жанрову приналежність твору «Кайдашева сім'я» Івана Нечуя-Левицького.

2 бали

З погляду дослідника художнього тексту...

2. У чому полягають мета та сенс художньої творчості людини (за твором «Декадент» Івана Франка).

2 бали

З погляду ерудита...

3. Хто ж такий Чіпка Варениченко: правдолюбець чи кримінальний злочинець?

2 бали

II. Заповни паспорт твору, з якого узято такі рядки:

Діловий чоловік! Нема розумнішої служби, як гражданська! Здається, якби мене определив був покійний папінка на гражданську, то вийшов би первий чиновник! Коли ж покійний і не думав про це - все дбав про хазяйство. Пасіка, чумачка голову йому заморочили, а тепер другий світ настав: треба чина, дворянства; а поки-то вилізеши в люде, станеш на дворянську ногу, то багато клопоту! От сина определив у земський суд, та ще мало знає, не натерся, а, бог дасть, натреться, тоді повіреного не треба - самі всі іски поведем! Коли б ще дочку пристроїть за благородного чоловіка.

1. Назва твору, автор.

2. Час і обставини написання.

3. Літературний рід і жанр.

4. Тема, ідея твору.

5. Проблематика.

7. Система образів.

8. Різноманіття художніх засобів у творі.

7 балів

III. Напиши на основі змісту вивчених творів роздум (обсяг – до 2-х сторінок) **«Усвідомлення основних рис української ментальності для успішної реалізації в сучасному суспільстві».**

12 балів

Усього 25 балів

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури

II етап

2023/2024 навчальний рік

Українська мова

I. Прочитай мікротекст і вислови власний погляд на порушену проблему (обсяг – до 2-х сторінок), використавши різні складнопідрядні речення (3 – 4). Познач ці речення хвилястою лінією. Для доведення власної думки сформулуй аргументи (не менше двох), наведи приклади з української літератури.

Мовна стійкість – намір та поведінка особистості чи групи людей, спрямовані на послідовне, непохитне користування в щоденному спілкуванні певною мовою чи мовними засобами, незалежно від мови співрозмовника.

Одним із найперших це поняття досліджував український соціолінгвіст Орест Ткаченко, доповнивши ним поняття «мовної стабільності» (англ. language stability), що характеризує стан мови. На думку мовознавця, головні джерела, що живлять мовну стійкість такі: національна традиція, національна свідомість та солідарність, національна культура, національний мир і співробітництво з іншими народами.

О. Ткаченко вважає: «Втративши свою мовну стабільність, народ завдяки мовній стійкості може поступово повернути й свою мовну стабільність, навіть зміцнити її. Втративши мовну стабільність і не маючи або не виробивши мовної стійкості, народ може втратити навіть найстабільнішу і найвпливовішу, найпоширенішу свого часу у світі мову, про що свідчать долі таких колись поширених світових мов, як давньоєгипетська, шумерська, аккадська (ассиро-вавилонська), хетська, що стали мертвими і тепер відомі лише з пам'яток».

13

балів

II. Запиши речення, уставивши (за потреби) замість крапок відповідні літери, знаки, знявши дужки і розставивши пропущені розділові знаки. Побудуй структурну схему синтаксичної одиниці. Виконай повний синтаксичний розбір (підкресли члени речення, надпиши над кожним словом частину мови, дай загальну характеристику всій конструкції й компонентам як умовно простим реченням).

(У/в) нього [Франка] нема шовінізму люди ділят..я на два табори на кривдників проти яких він гострить як меч своє слово і покривд..ених яким він од..ає своє серце.

7

балів

III. Відредагуй і запиши речення.

1. *Народ збунтувався проти Мойсея, адже вони блукали пустелею сорок років.* 2. *США надало допомогу Україні.* 3. *На просторах інтернету читаємо безліч статей, фактів, досліджень.* 4. *Шукаючи відповідь на доцільність підкорення природи, можна зрозуміти, що так просто це не станеться.*

2 бали

IV. Виконай завдання, дотримуючись чіткості та лаконічності у висловленнях.

1. Неправильно дібрано український / -і відповідник / відповідники до іншомовного слова в рядку:

А Дискусія – обговорення

Б Диференціація – розподіл

В Дефініція – правило

Г Домінувати – панувати, переважати

Д Дуель – поєдинок, двобій, герць

2. Усі слова записано правильно у рядку:

А Абидокого, ні в що, бозна-який, хто зна хто

Б Абизчим, ні котрий, з невідь-ким, котрий-будь

В Невідь з ким, з абичим, хтозна в якому, хто-небудь

Г Абощо, хтозна-який, тим-то, щож до

Д Де-інде, десь-колись, ні на кого, ні чому

3. **НЕПРАВИЛЬНО** утворено форму наказового способу дієслова у рядку:

А Читаймо, їжмо

Б Живімо, стіймо

В Бережімо. печімо

Г Сядемо, повірмо

Д Дихаймо, граймо

4. У якому рядку **НЕПРАВИЛЬНО** розставлено розділові знаки.

А Вітер – це подих поля. Зорі – це мрія неба.

Б Не дістається Батьківщина в спадок. Вона – довічний невідплатний борг.

В Чорнобривці мої улюблені квіти.

Г Ти у мене один, український народе, і мені світ увесь не замінить тебе.

5. Коми треба поставити на місці цифр у реченні:

Легка бджола за взятком полетить (1) / Трава збагне (2) що треба зеленить (3) / Бруньки липучі (4) лопнуть на каштанах.

А 1, 2, 3

Б 1, 3, 4

В 3, 4, 2

Г 1,

2, 4

6. Укажи складне речення, у якому кому не ставимо.

А Андрійко хотів усвідомити не як я сюди прийшов а для чого це було зроблено.

Б Помилялись не тільки люди помилялися навіть святі.

В Десь спереду гукнув паровоз і здригнулись вагони.

Г І марили айстри в розкішнім півсні про трави шовкові про сонячні дні і в мріях ввижалась їм казка ясна де квіти не в'януть де вічна весна.

Виконай фонетичний та морфологічний аналіз слова **сонячні**.

8 балів

Усього 30 балів

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури

II етап

2023/2024 навчальний рік

11 клас

Українська література

I. Дай стислі пояснення (1 – 2 речення).

З погляду теоретика літератури...

1. Що таке український авангард і хто з українських літераторів до нього належав?

2 бали

З погляду дослідника художнього тексту...

2. Як характеризують Степана Радченка його стосунки з дівчатами? .

2 бали

З погляду ерудита...

3. Доведи або спростуй тезу: Остап Вишня «ніколи не сміявся без любові».

2 бали

II. Заповни паспорт твору:

Моя мати — наївність, тиха жура і добрість безмежна. (Це я добре пам'ятаю!). І мій неможливий біль, і моя незносна мука тепліють у лампаді фанатизму перед цим прекрасним печальним образом. Мати каже, що я (її м'ятежний син) зовсім замучив себе...

1. Назва твору, автор.
2. Час і обставини написання.
3. Літературний рід і жанр.
4. Тема, ідея твору.
5. Проблематика.
6. Система образів.
7. Різноманіття художніх засобів у творі.

7

балів

III. Напиши на основі змісту вивчених творів роздум (обсяг – до 2-х сторінок)
«Фанатизм – причина страждань людини і людства».

12 балів

Усього 25 балів